

**SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS
EKSTREMALIŲ SVEIKATAI SITUACIJŲ CENTRO
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS EKSTREMALIŲ SVEIKATAI
SITUACIJŲ CENTRO DIREKTORIAUS 2022 M. GRUODŽIO 21 D. ĮSAKIMO
NR. V-101 „DĖL SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS EKSTREMALIŲ SVEIKATAI
SITUACIJŲ CENTRO VIDAUS KONTROLĖS POLITIKOS PATVIRTINIMO“
PAKEITIMO**

2025 m. rugsėjo d. Nr.
Vilnius

P a k e i č i u Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro direktoriaus 2022 m. gruodžio 21 d. įsakymo Nr. V-101 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro vidaus kontrolės politikos patvirtinimo“ 1¹ punktu patvirtintą Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro rizikos valdymo metodiką (toliau – Metodika) ir išdėstau ją nauja redakcija (pridedama).

Direktorė

Audronė Sviklaitė

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS EKSTREMALIŲ SVEIKATAI SITUACIJŲ CENTRO RIZIKOS VALDYMO IR PAGRINDINIŲ RIZIKOS RODIKLIŲ VALDYMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro (toliau – ESSC) rizikos valdymo ir pagrindinių rizikos rodiklių valdymo metodika (toliau – Metodika) – ESSC vidaus kontrolės politikos dokumentas, padedantis metodiškai užtikrinti ESSC rizikos valdymo sistemos įgyvendinimą, reglamentuojantis ESSC rizikos identifikavimą, analizę, vertinimą, priemonių rizikai valdyti parinkimą ir valdymą ESSC bei nustato pagrindinių rizikos rodiklių (toliau – PRR) nustatymo, skaičiavimo, stebėjimo ir valdymo tvarką ESSC. PPR valdymas yra neatskiriama ESSC rizikos valdymo sistemos dalis.

2. Metodika parengta atsižvelgiant į gerąsias rizikų valdymo praktikas, pateiktas: Viešojo sektoriaus vidaus kontrolės standartų gairėse (TAAIO GOV 9130), Rekomendacinėse vidaus kontrolės sukūrimo, veikimo ir tobulinimo, jos vertinimo gairėse viešojo sektoriaus subjektams, ISO 31000:2018 standarte „Rizikos valdymas. Gairės“.

3. Metodika taikoma visiems ESSC valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis (toliau visi kartu – darbuotojai).

4. Metodika taikoma visiems ESSC procesams, išskyrus sritims:

4.1. ESSC farmacinės veiklos valdymą įgyvendinant Europos Komisijos 2013 m. lapkričio 5 d. Gairės dėl žmonėms skirtų vaistų geros platinimo praktikos (2013/C 343/01), kuriam taikoma ESSC procedūra Nr. C20-P „Rizikos vertinimas ir validacija“;

4.2. korupcijos rizikos valdymą, kuriam taikomas Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas, Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 2-246, ir kiti šios srities teisės aktai;

4.3. profesinės rizikos valdymą, kuriam taikomi Profesinės rizikos vertinimo bendrieji nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. A1-457/V-961.

II SKYRIUS TERMINAI IR JŲ APIBRĖŽTYS, SĄVOKOS, SUTRUMPINIMAI

5. Pagrindiniai Metodikoje vartojami terminai ir jų apibrėžtys, sąvokos ir sutrumpinimai:

5.1. **ankstyvojo perspėjimo rodikliai** – PRR, skirti perspėti apie didėjančią riziką prieš jai pasireiškiant;

5.2. **įvykis**¹ – tam tikro aplinkybių derinio atsiradimas arba pokytis;

5.3. **kontrolės priemonė**² – priemonė, kurią prižiūrima ir (arba) keičiama rizika;

5.4. **kriterijai** – tikimybės ir poveikio kriterijai;

5.5. **nuostolis** – ekonominė arba materialinė žala;

¹ ISO 31000:2018 standartas „Rizikos valdymas. Gairės“.

² Ten pat.

5.6. **pagrindiniai rizikos rodikliai (PRR)** – kiekybiniai ar kokybiniai matavimai, suteikiantys informaciją apie rizikos lygį ir jo pokyčius laike;

5.7. **pasekmė** – įvykio rezultatas, turintis įtakos ESSC tikslams;

5.8. **riba reikšmė** – iš anksto nustatyta PRR reikšmė, kurią pasiekus arba viršijus, turi būti imamasi papildomų rizikos valdymo veiksmų;

5.9. **rizika** – tikimybė, kad dėl ESSC rizikos veiksnių ESSC gali visiškai ar iš dalies neįgyvendinti ESSC nustatytų tikslų ir uždavinių, neužtikrinti veiklos tęstinumo, teisėtumo, efektyvumo, ekonomiškumo ir rezultatyvumo ir/ar gali patirti materialinių ir nematerialinių nuostolių;

5.10. **rizikos apetitas** – rizikos lygis, kurį ESSC yra pasirengusi prisiimti;

5.11. **rizikos koordinatorius** – ESSC rizikos valdymo procesą koordinuojantis, vykdomas ir (ar) prižiūrintis ESSC direktoriaus įsakymu paskirtas atsakingas darbuotojas. Nesant paskirto atsakingo asmens, rizikos koordinatoriaus funkcijas atlieka ESSC direktoriaus paskirtas rizikos koordinatoriaus funkcijas laikinai vykdomas darbuotojas. Jei nėra paskirto rizikos koordinatoriaus funkcijas laikinai vykdančio darbuotojo – rizikos koordinatoriaus funkcijas atlieka ESSC direktorius;

5.12. **rizikos šaltinis**³ – elementas, kuris vienas arba kartu su kitais gali sukelti riziką;

5.13. **rizikos valdymas** – atsižvelgiant į riziką suderinti veiksmai, skirti ESSC veiklai nukreipti ir kontroliuoti;

5.14. **tikimybė**⁴ – galimybė, kad kas nors įvyks;

5.15. **tolerancijos ribos** – nustatytos PRR reikšmių ribos, apibrėžiančios priimtina rizikos lygį.

III SKYRIUS RIZIKOS VALDymo IR PRR VALDymo TIKSLAI, PRINCIPAI

6. Rizikos valdymo tikslai:

6.1. **užtikrinti ESSC nustatytų tikslų ir uždavinių įgyvendinimą**, veiklos tęstinumą, teisėtumą, efektyvumą, ekonomiškumą ir rezultatyvumą;

6.2. užtikrinti **nuolatinę rizikos stebėseną ir ankstyvąją perspėjimą** apie besikeičiančius rizikos lygius;

6.3. suteikti objektyvų pagrindą **rizikos valdymo sprendimams priimti**;

6.4. skatinti **proaktyvų rizikos valdymą**;

6.5. stiprinti **rizikos valdymo kultūrą** organizacijoje.

7. ESSC rizikos valdomos vadovaujantis šiais principais:

7.1. **delegavimo ir atsakomybės** principu, tai reiškia, kad kiekvienas ESSC proceso savininkas ar kitas atsakingas darbuotojas užtikrina rizikos valdymą savo procesuose ir veiklos srityse, siekdamas užkardyti galinčios sukelti neigiamą poveikį rizikos pasireiškimą;

7.2. **informacijos aktualumo ir patikimumo** principu, tai reiškia, kad rizikos valdymas paremtas patikimais duomenimis, stebėjimu, patirtimi ir ekspertiniu vertinimu;

7.3. **integralumo ir veiksmingumo** principu, tai reiškia, kad rizikos valdymas yra neatsiejama ESSC vidaus kontrolės, procesų ir priimamų sprendimų dalis, užtikrinanti siekiamų ESSC tikslų efektyvumą ir rizikos valdymo administracinės naštos optimalumą, apimant rizikos valdymą racionalumo, proporcingumo ir ekonomiškumo aspektais. Rizikos valdymas padeda priimti apgalvotus sprendimus bei prioretizuoti veiksmus, įvertinant galimas alternatyvas ir jų pasekmes;

7.4. **komunikacijos, įtraukimo, bendradarbiavimo ir savalaikiškumo** principu, tai reiškia, kad ESSC vadovybė ir kiti atsakingi darbuotojai turi būti laiku ir tinkamai informuoti bei įtraukti į rizikos valdymą;

³ Ten pat.

⁴ Ten pat.

7.5. **vertės išsaugojimo ir jos kūrimo** principu, tai reiškia, kad rizikos valdymas tiesiogiai prisideda prie ESSC nustatytų tikslų ir uždavinių pasiekimo ir veiklos gerinimo, padedant: tinkamai pasiruošti ir vykdyti proaktyviąją prevenciją, reaguoti į neigiamus įvykius ir veiksnius, sumažinti pastarųjų poveikį ir (ar) tikimybę.

8. PRR valdomi vadovaujantis šiais principais:

8.1. **aiškumo** principas - PRR turi būti suprantami visiems suinteresuotiems asmenims;

8.2. **aktualumo** principas - PRR turi būti reguliariai peržiūrimi ir atnaujinami;

8.3. **efektyvumo** principu - PRR stebėjimas turi būti ekonomiškai ir veiksmingai administruojamas;

8.4. **proporcingumo** principu - PRR turi būti proporcingi rizikos svarbai.

IV SKYRIUS

RIZIKOS VALDYMO IR PRR VALDYMO DALYVIAI IR ATSAKOMYBĖ

9. ESSC direktorius:

9.1. demonstruoja lyderystę, formuoja rizikos valdymo kultūrą;

9.2. analizuoja rizikos valdymo aplinką (taikymo sritį, kontekstą, kriterijus), vertina strateginio lygio riziką, savo kompetencijos ribose siekia strateginio lygio rizikos tinkamo valdymo;

9.3. atkreipia procesų savininkų ir kitų darbuotojų dėmesį dėl naujos rizikos atsiradimo, teikia atsiliepimus ir rekomendacijas dėl rizikos valdymo priemonių;

9.4. užtikrina nustatytos rizikos ir rizikos valdymo priemonių įgyvendinimo stebėseną ir savalaikį rizikos valdymą;

9.5. skiria išteklius ESSC rizikos valdymo sistemai ir rizikos valdymo proceso įgyvendinimui ir tobulinimui;

9.6. kontroliuoja strateginių rizikos valdymo priemonių įgyvendinimą;

9.7. priima sprendimus dėl veiksmų, kai PRR patenka į raudoną zoną.

10. Rizikos koordinatorius:

10.1. rengia ir, esant poreikiui, atnaušina dokumentus, reglamentuojančius rizikos valdymą;

10.2. vykdo ESSC rizikos valdymo proceso savininko vaidmenį, koordinuoja ir prižiūri rizikos valdymą ESSC;

10.3. pristato rizikos valdymo priemonių įgyvendinimo būklę, rizikos laipsnio pokyčius, naują riziką (kurios rizikos laipsnio balai atitinka Metodikos 24 p.) ESSC direktoriui. Jei Metodikos 5.11. punkte numatytu atveju rizikos koordinatoriaus funkcijas atlieka ESSC direktorius, tuomet šį pristatymą ESSC direktorius vykdo ESSC vadovybei;

10.4. kas ketvirtį ir pagal poreikį ESSC direktoriui teikia informaciją apie pagrindinių ESSC rizikos valdymo priemonių įgyvendinimo būklę, rizikos laipsnio pokyčius, naują riziką. Jei metodikos 5.8. punkte numatytu atveju rizikos koordinatoriaus funkcijas atlieka ESSC direktorius, tuomet šią informaciją ESSC direktorius teikia ESSC vadovybei;

10.5. konsultuoja ESSC darbuotojus rizikos valdymo klausimais, užtikrina ir koordinuoja rizikos vertinimo ir valdymo priemonių suderinimą, komunikaciją;

10.6. esant poreikiui, nustato rizikos valdymo proceso tobulinimo priemones ir koordinuoja jų įgyvendinimą;

10.7. užtikrina periodinę ESSC atskaitomybę Lietuvos Respublikos finansų ministerijai apie vidaus kontrolės, įskaitant rizikos valdymo, būklę;

10.8. kartu su procesų savininkais užtikrina PRR nustatymą.

10.9. koordinuoja PRR nustatymą ir stebėseną.

10.10. konsoliduoja ir analizuoja PRR ataskaitas.

10.11. teikia pasiūlymus dėl PRR sistemos tobulinimo.

10.12. užtikrina PRR stebėsenos rezultatų integraciją į bendrą rizikos valdymo procesą, vadovaujantis Metodikos XII skyriumi „Stebėseną, peržiūra, ataskaitos ir tobulinimas“.

10.13. atsakingas už Metodikos atnaujinimą.

11. Procesų savininkai, struktūrinių padalinių vadovai ir atsakingų sričių darbuotojai pagal kompetenciją:

11.1. identifikuoja riziką, operatyviai informuoja atsakingus asmenis apie naujai identifikuatą riziką ir esamos rizikos padidėjimus;

11.2. atlieka rizikos vertinimą;

11.3. derina rizikos valdymo priemones;

11.4. įgyvendina rizikos valdymo priemones;

11.5. Rizikos koordinatoriui teikia pasiūlymus dėl Metodikos tobulinimo;

11.6. Rizikos koordinatoriui kas ketvirtį ir pagal poreikį teikia informaciją apie rizikos valdymo priemonių įgyvendinimo eigą ir būklę, rizikos laipsnio pokyčius, naują riziką;

11.7. užtikrina tinkamų PRR identifikavimą savo procesuose;

11.8. organizuoja PRR duomenų rinkimą ir analizę;

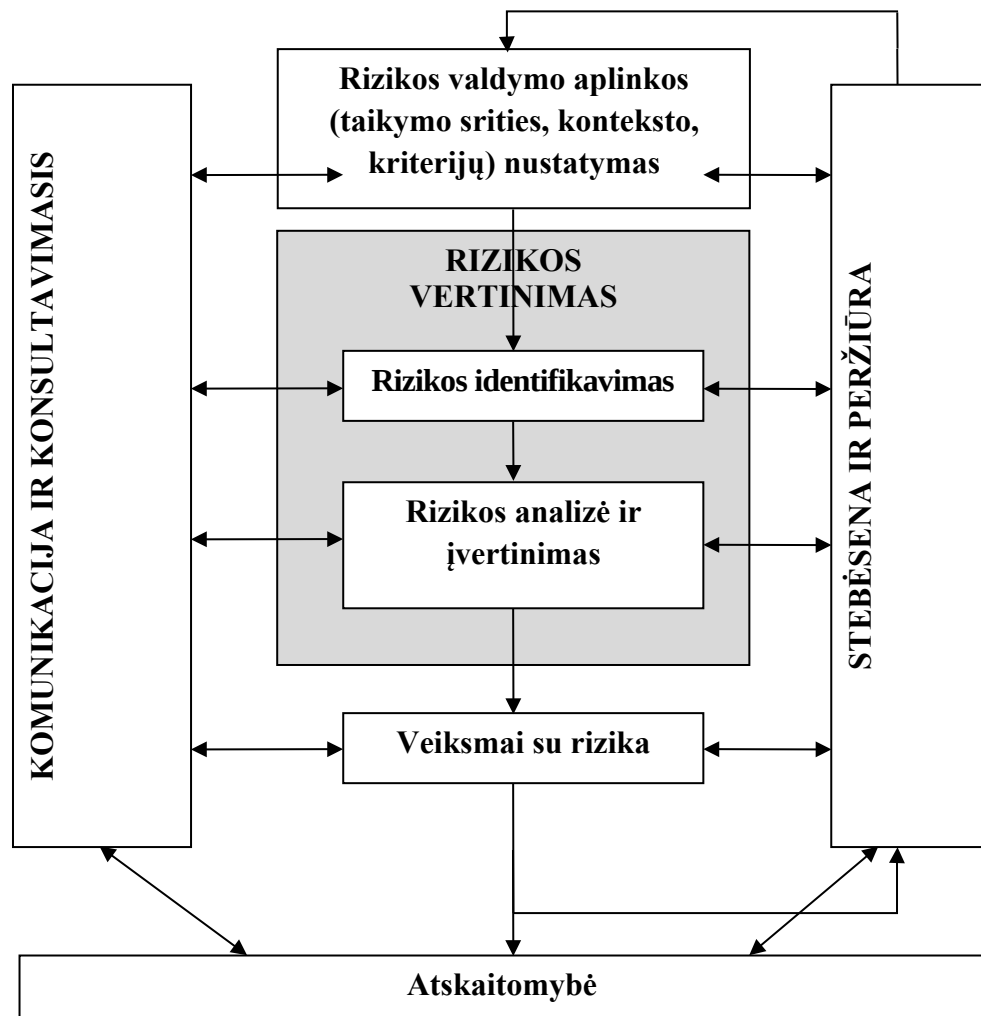
11.9. už PRR duomenų rinkimą atsakingas procesų savininkas arba jo paskirtas darbuotojas;

11.10. teikia PRR ataskaitas rizikos koordinatoriui pagal nustatytą dažnumą, bet ne rečiau kaip kartą per ketvirtį;

11.11. inicijuoja veiksmus pagal PRR rezultatus.

V SKYRIUS RIZIKOS VALDymo PROCESAS

12. ESSC rizikos valdymo proceso bendrinė schema pateikta 1 paveiksle.

1 pav. ESSC rizikos valdymo proceso bendrinė schema

13. ESSC rizikos valdymą sudaro šie etapai:

13.1. **komunikacija ir konsultavimasis.** Šis etapas apima reguliarių ir operatyvų keitimąsi informacija ir nuomonėmis, perduodant ir paskirstant informaciją apie rizikos valdymo aplinką (taikymo sritį, kontekstą, kriterijus), rizikos identifikavimą, analizę, įvertinimą ir elgseną su rizika visoje ESSC. Šiame etape užtikrinamas darbuotojų supratimas apie rizikas ir jų valdymą, užtikrinama, kad būtų atsižvelgiama į įvairius susijusių šalių požiūrius, taip pat užtikrinama, kad visi rizikos valdymo proceso dalyviai žinotų ir suprastų savo vaidmenis ir atsakomybę;

13.2. **rizikos valdymo aplinkos (taikymo srities, konteksto, kriterijų) nustatymas.** Šiame etape siekiant prisitaikyti prie pokyčių ir iš anksto pasiruošti nenumatytoms grėsmėms, nustatomas rizikos valdymo proceso mastas, atsižvelgiant į išorinį ir vidinį ESSC kontekstą, ESSC procesus, rizikos valdymo taikymo sritį ir kriterijus;

13.3. **rizikos vertinimas.** Šį etapą sudaro:

13.3.1. **rizikos identifikavimas.** Šio etapo metu apibrėžiamos rizikos, kurios gali turėti įtakos ESSC tikslams pasiekti;

13.3.2. **rizikos analizė ir įvertinimas.** Šiame etape atliekama identifikuotų rizikų analizė, kurios metu naudojami praeities duomenys, modeliavimas, prielaidos ir ekspertų nuomonės. Rizikos įvertinimas yra ištyrimas, kas procese ar numatomoje veikloje galėtų sukelti žalą, žalos padarymo galimybių ir poveikio sunkumo įvertinimas;

13.4. **veiksmai su rizika.** Šis etapas apima kontrolės priemonių ir terminų rizikai valdyti parinkimą ir valdymą;

13.5. **stebėseną ir peržiūrą.** Šis etapas apima periodinę rizikos valdymo vykdymo analizę ir tikslinimą, nuolatinį rizikos aplinkos (taikymo srities, konteksto, kriterijų), pagrindinių ESSC rizikos rodiklių stebėjimą ir vertinimą, įvykių valdymą, rizikos valdymo priemonių vykdymo priežiūrą.

13.6. **atskaitomybė.** Šis etapas apima procesų savininkų bei struktūrinių padalinių vadovų ir atsakingų sričių darbuotojų atskaitomybę rizikos koordinatoriui dėl rizikos valdymo priemonių įgyvendinimo eigos ir būklės. Taip pat rizikos koordinatoriaus atskaitomybę ESSC direktoriui dėl pagrindinių ESSC rizikos valdymo priemonių įgyvendinimo būklės.

VI SKYRIUS KOMUNIKACIJA IR KONSULTAVIMASIS

14. Visuose rizikos valdymo proceso etapuose vykdomas savalaikis keitimasis informacija ir konsultavimasis, siekiant užtikrinti, kad darbuotojai, atsakingi ir dalyvaujantys rizikos valdymo procese, suprastų pagrindą, kuo remiantis yra priimami sprendimai, ir priežastis, kodėl yra reikalingi konkretūs veiksmai.

VII SKYRIUS RIZIKOS VALDymo APLINKOS (TAIKYMO SRITIES, KONTEKSTO, KRITERIJŲ) NUSTATYMAS

15. ESSC, įgyvendinamas rizikos valdymo sistemą nustato ESSC rizikos valdymo proceso mastą, rizikos valdymo taikymo sritį (ESSC procesus, kurių rizika valdoma) ir kriterijus. ESSC siekdamas prisitaikyti prie pokyčių ir iš anksto pasiruošti nenumatytoms grėsmėms, užtikrinti tinkamą ESSC rizikos valdymą, remiasi išoriniu bei vidiniu kontekstu, įskaitant ESSC procesus, ESSC planavimo dokumentus, istoriniais rizikos vertinimo ir rizikos valdymo priemonių įgyvendinimo stebėsenos rezultatais, aspektais, galinčiais turėti įtakos ESSC tikslams.

VIII SKYRIUS RIZIKOS VERTINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS RIZIKOS IDENTIFIKAVIMAS

16. Proceso savininkas ir (arba) jo paskirtas darbuotojas rengia individualiai arba dirbant komandoje galimų proceso rizikos sąrašą Metodikos 2 priede pateiktoje formoje – naudojant galimus rizikos identifikavimo būdus, pavyzdžiui:

16.1. remiantis procesų ar veiklos stebėjimu – procesai yra vertinami pagal numatytus procesų, subprocesų stebėjimo, vertinimo būdus (procesų rodiklių pasiekimo laipsnis, faktinės veiklos neatitikimai procesų dokumentacijai ir kt.);

16.2. proceso savininko ir (arba) jo paskirto darbuotojo patirtimi – įžvalgos gali kilti remiantis profesine patirtimi;

16.3. ekspertiniu vertinimu – rizikos identifikavimui gali būti pasitelkiami konkrečios srities specialistai – ekspertai.

16.4. įtrauktų suinteresuotųjų šalių nuomonėmis – rizikos identifikavimui gali būti pasitelkiami suinteresuotųjų šalių atstovai, kurie yra suinteresuoti ESSC veiklos sėkme, kokybišku ir efektyviu ESSC procesų įgyvendinimu;

16.5. procesų žingsnių analize – nustatomos rizikos, kurios galimos atskirame nagrinėjamo proceso žingsnyje;

16.6. proto šturmo metodu – idėjų generavimo metodas, kuomet stengiamasi identifikuoti riziką nagrinėjamam procesui, subprocesui. Rekomenduojama proto šturmą vykdyti su keleto dalyvių – proceso savininko ir (arba) jo paskirto darbuotojo, kitų ESSC darbuotojų, ekspertų ar suinteresuotųjų šalių atstovų – grupe;

16.7. „5 kodėl“ metodu – taikomas keliais (rekomenduotina penkiais) klausimais „kodėl?“ gilinant į vienas po kito einančius problemos sluoksnius. Kiekvieną kartą paklausus „kodėl?“, atsakymas tampa kito „kodėl?“ pagrindu, kol prieinama giluminė priežastis arba rizika;

16.8. nagrinėjant statistiką ar kitus duomenis – rizikos identifikavimui gali būti naudojami kiekybiniai duomenys (proceso veiklų apimtys, rodiklių pasiekimo reikšmės ir pan.). Atlikus kiekybinių duomenų analizę, gali kilti įžvalgų naujos rizikos identifikavimui;

16.9. vykdant lyginamąją analizę – ESSC gali palyginti įgyvendinamus procesus ir veiklą su kitomis organizacijos, kurias laiko esant lyderėmis arba atvirkščiai, kuriose įvyko incidentai, nepageidaujami įvykiai, veiklos neatitikimai, o ESSC siekia nustatyti, ar su tokiomis situacijomis susijusios rizikos gali pasireikšti ir ESSC;

16.10. studijuojant rizikos valdymo metodinę medžiagą, gerąsias rizikos valdymo praktikas ir t. t.

17. Rizika identifikuojama ir vertinama kiekvienai ESSC procesų grupei, atsižvelgiant į procesų grupę sudarančius procesus, subprocesus, procesų žingsnius. Metodikos 1 priede pateiktas pagalbinis (nebaigtinis) rizikos sąrašas, kuriuo galima remtis identifikuojant rizikas.

18. Proceso „1.P.1. Užtikrinti ESSC procesinio valdymo ciklą“ rizikos identifikavimo ir vertinimo metu kartu yra nustatomos ESSC veiklos sritys, kurioms procesai nėra identifikuoti:

18.1. ESSC procesinio valdymo procesų aprašo, patvirtinto ESSC direktoriaus 2022 m. birželio 20 d. įsakymu Nr. V-59 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro procesinio valdymo procesų aprašo patvirtinimo ir procesų darbo grupės sudarymo“, nustatyta tvarka ESSC direktoriaus įsakymu sudaryta darbo grupė (ESSC procesams identifikuoti, standartizuoti ir optimizuoti, spręsti strateginius su procesais susijusius klausimus) (toliau – procesų darbo grupė) nustato ESSC procesus, kurie nebuvo identifikuoti;

18.2. Rizikos koordinatorius koordinuoja rizikos identifikavimą ir vertinimą tiems procesams, kuriuos naujai identifikavo procesų darbo grupė.

19. Rizika identifikuojama atsižvelgiant į tai, kas gali atsitikti arba kokios gali susidaryti situacijos, kurios galėtų turėti įtakos proceso įgyvendinimui, siektinų proceso rodiklių pasiekimui arba susijusiems su procesu ESSC veiklos tikslams ir rezultatams. Identifikuojant galimas rizikas atsižvelgiama į rizikos šaltinius, poveikio sritis, galimus įvykius, jų priežastis ir galimas pasekmes, poveikį.

20. Į sąrašą rizikos įtraukiamos, nepriklausomai nuo to, ar ESSC gali kontroliuoti jų šaltinius ar ne, taip pat ir tuo atveju, jei rizikos priežastys ar šaltiniai nėra pakankamai akivaizdūs.

21. Identifikuojant riziką tikslinga atsižvelgti, kad riziką gali sukelti tiek vidiniai ESSC veiksniai (pvz., darbuotojų kompetencija, įrangos techninė būklė, informacijos sklaida ir t. t.), tiek išoriniai (pvz., veiklą reglamentuojančių teisės aktų pokyčiai; politinės situacijos pokyčiai ir t. t.), taip pat į galimas rizikos rūšis, pavyzdžiui:

21.1. strateginė – apima ESSC tikslų neįvykdymą, dėl to jog pasireiškė tam tikra rizika;

21.2. finansinė – apima finansinius nuostolius, kuriuos ESSC patirtų dėl tam tikros rizikos pasireiškimo;

21.3. veiklos – apima ESSC procesų problemas operatyviniu lygiu, pasireiškus tam tikrai rizikai;

21.4. saugumo – apima žmonių gyvybės, sveikatos, materialaus, finansinio ir intelektualinio turto neapsaugojimą ar praradimą, pasireiškus tam tikrai rizikai;

21.5. technologinė – apima ESSC procesų trikdžius dėl technologijų, įskaitant informacinių sistemų ir duomenų bazių veikimo sutrikimų, pasireiškus tam tikrai rizikai;

21.6. žmogiškųjų išteklių valdymo – apima personalo valdymo problemas, pasireiškus tam tikrai rizikai;

21.7. kitų išteklių valdymo – apima neefektyvų kitų išteklių panaudojimą, pasireiškus tam tikrai rizikai;

21.8. teisinė – apima teises sankcijas ar kitas pasekmes, kurios gali grėsti už teisinių reikalavimų nevykdymą;

21.9. reputacinė – apima žalą ESSC reputacijai, įvaizdžiui, pasireiškus tam tikrai rizikai;

21.10. socialinė – apima žmogaus teisių pažeidimus, žmonių gerovės neužtikrinimą, pasireiškus tam tikrai rizikai;

21.11. aplinkosauginė – apima galimą neigiamą poveikį arba žalą aplinkai, pasireiškus tam tikrai rizikai;

21.12. tiekėjų (teikėjų) valdymo – apima darbo su tiekėjais (teikėjais) problemas, pasireiškus tam tikrai rizikai;

21.13. sutartinė – apima sutarčių nevykdo ar netinkamo vykdymo atvejus, pasireiškus tam tikrai rizikai, t. y. siauresnė nei teisinė rizikos rūšis;

21.14. ir kt.

22. Rekomenduojama Metodikos 2 priedo C stulpelyje „Rizika“ suformuluoti ir aprašyti identifikuotą riziką šiuo būdu – apibrėžti rizikos priežastį (šaltinį) ir rizikos priežasties sąlygojamą įvykį, rizikos formuluotės pavyzdys: „*Parengti nekokybiški dokumentai dėl kvalifikuoto personalo trūkumo*“. Pateiktame pavyzdyje rizikos priežastis (šaltinis) „*kvalifikuoto personalo trūkumas ESSC*“ lems galimą įvykį „*parengti nekokybiški dokumentai*“. Esant galimybei papildomai gali būti aprašytos prognozuojamos rizikos pasireiškimo pasekmės, pavyzdžiui, „*Parengti nekokybiški dokumentai (dėl kvalifikuoto personalo trūkumo) lemia pirkimų vėlavimus (dėl klaidų taisymo ar pirkimų vykdymo pakartotinai)*“. Aiški rizikos formuluotė užtikrins tikslesnę rizikos tikimybės ir poveikio įvertinimą, rizikos valdymo priemonių pasirinkimą.

ANTRASIS SKIRSNIS

RIZIKOS ANALIZĖ IR ĮVERTINIMAS

23. Metodikos 2 priede pateiktoje formoje kiekviena identifikuota rizika analizuojama ir įvertinama pagal du kriterijus ir šią balų sistemą:

23.1. pasireiškimo tikimybę (per kalendorinius metus, žr. 1 lentelę);

1 lentelė. Rizikos pasireiškimo tikimybės įvertinimas

Balų skalė	Tikimybė	Aprašymas / kriterijus
1	Maža	Mažai tikėtina, kad įvykis įvyks (1–19 % tikimybė): tokių įvykių nežinoma ir nesitikima, kad bus, nes žinomas vienas toks arba panašus įvykis. Per kalendorius metus įvykio tikimybė 1–19 % arba įvykis tikėtina, kad įvyks kartą per penkerius metus arba rečiau
2	Vidutinė	Įvykis gali įvykti per vertinimo laikotarpį (20–49 % tikimybė), nes žinoma keletas tokių įvykių arba tikimasi, kad tai gali įvykti. Per kalendorius metus įvykio tikimybė 20–49 % arba įvykis tikėtina, kad įvyks kartą per dvejus-penkerius metus
3	Didelė	Tikimybė, kad įvykis įvyks per vertinimo laikotarpį, yra didelė (50–100 %), nes žinomas platus tokių įvykių sąrašas; nesiimant priemonių sudėtinga tikėtis, kad tai neįvyks. Per kalendorius metus įvykio tikimybė 50–100 % arba įvykis tikėtina, kad įvyks kartą per vienerius-dvejus metus

23.2. galimus padarinius (poveikį per kalendorinius metus, žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Rizikos poveikio įvertinimas - Rizikos poveikio skalė

Poveikio kategorija	Labai mažas (1)	Mažas (2)	Vidutinis (3)	Didelis (4)	Labai didelis (5)
Finansinis poveikis	< 10 tūkst. EUR netektys, baudos ar papildomos išlaidos	10-50 tūkst. EUR netektys, įskaitant baudas, žalos atlyginimą, papildomas išlaidas	50-200 tūkst. EUR netektys, įskaitant baudas, žalos atlyginimą, neefektyviai panaudotas lėšas	200-500 tūkst. EUR netektys, įskaitant reikšmingas baudas, žalos atlyginimo išlaidas, biudžeto neįsisavinimą	> 500 tūkst. EUR netektys, įskaitant ženkliai baudas ir kompensacijas, strateginių projektų žlugimo finansines pasekmes
Strateginis poveikis	Nežymus vėlavimas vykdant kasdienes užduotis (iki 1 savaitės); strateginiai tikslai nepaveikti	Nežymus tikslų vykdymo vėlavimas (1-4 savaitės); metinės veiklos plane numatytos užduotys įvykdytos ne visa apimtimi	Reikšmingas (1-2 mėn.) strateginių tikslų pasiekimo vėlavimas; kai kurių metinės veiklos plane numatytų užduočių nevykdymas	Svarbūs strateginiai tikslai nepasiekiami arba vėluojami (2-3 mėn.); strateginių programų neįgyvendinimas	Pagrindiniai strateginiai tikslai nepasiekiami; strateginės valstybinės programos neįgyvendinamos; vėlavimas > 3 mėn.
Operacinis poveikis	Trumpalaikis (iki 24 val.) sutrikimas neesminėse veiklose; nedideli incidentai be sužalojimų; nėra poveikio pastatų funkcionalumui; nėra poveikio medicininių preparatų kokybei	Iki 3 dienų sutrikimas nedideliame veiklų segmente; trumpalaikiai infrastruktūros gedimai; maži sužalojimai, nereikalaujantys hospitalizacijos; nedidelis medicininių preparatų ar rezervų kokybės sumažėjimas, nekeliantis grėsmės saugumui	Veiklos sutrikimas 3-14 dienų; reikšmingi infrastruktūros gedimai (šildymo, elektros, vandens tiekimo); sužalojimai, reikalaujantys medicininės pagalbos; laikinas paslaugų teikimo sutrikimas; lokalūs medicininių preparatų ar medicininės įrangos tiekimo sutrikimai	Reikšmingas veiklos sutrikimas (2 sav. - 1 mėn.); kritinių infrastruktūros sistemų gedimai; sunkūs sužalojimai su ilgalaikiu nedarbingumu; reikšmingi medicininių preparatų tiekimo sutrikimai; ekstremaliųjų situacijų valdymo sutrikdymas regioniniu mastu	Ilgalaikis (> 1 mėn.) esminis veiklos sutrikimas; kritinės infrastruktūros sunaikinimas; mirtis(-ys) ar nuolatinė negalia; nacionalinio lygio medicininių preparatų, vaistų, skiepų tiekimo sutrikimai; sukelta grėsmė visuomenės sveikatai, epidemijų valdymui
Reputacinis ir atitikties poveikis	Pavieniai neigiami atsiliepimai; nėra žiniasklaidos	Neigiami atsiliepimai uždaroje bendruomenėje; mažai	Neigiamas vietos žiniasklaidos dėmesys; institucijų pastabos dėl	Negatyvus nacionalinės žiniasklaidos dėmesys; patvirtinti teisės aktų	Ilgalaikis nacionalinis ar tarptautinis neigiamas dėmesys; institucijos

	dėmesio; nėra poveikio institucijos reputacijai; smulkūs procedūriniai pažeidimai	reikšmingi teisės aktų pažeidimai be materialinių pasekmių; nepagrįsti įtarimai korupcijos atvejais	pažeidimų; formalūs tyrimai dėl galimų pažeidimų; izoliuoti korupcijos įtarimai, reikalaujantys tyrimo	pažeidimai; sankcijos iš priežiūros institucijų; patvirtinti korupcijos atvejai žemesniuose lygmenyse; reikšmingas visuomenės pasitikėjimo sumažėjimas	vadovybės atsakomybė; teisminiai procesai dėl sisteminių pažeidimų; aukšto lygio korupcijos atvejai; kritinis visuomenės pasitikėjimo praradimas; politiniu lygmeniu sprendžiami atitikties klausimai
--	---	---	--	--	---

Vertinimo principai

1. Rizika įvertinama pagal kiekvieną iš keturių kategorijų
2. Galutinis rizikos poveikio įvertinimas nustatomas pagal didžiausią poveikį bet kurioje kategorijoje
3. Vertinant riziką, svarbu dokumentuoti, kurioje kategorijoje rizika turi didžiausią poveikį
4. Peržiūrėti rizikų vertinimus periodiškai, užtikrinant jų aktualumą

24. Bendrą rizikos laipsnį apibūdina rizikos prioriteto balas, kuris nustatomas pagal rizikos pasireiškimo tikimybės ir rizikos poveikio įvertinimo balų sandaugą (3 lentelė).

3 lentelė. Rizikos laipsnis (rodikliai) pagal poveikį ir tikimybę

			Rizikos laipsnis			Prioriteto balų paaiškinimai: 15 – labai didelė rizika <...> 1 – labai maža rizika
Poveikis	Labai didelis	5	5	10	15	
	Didelis	4	4	8	12	
	Vidutini s	3	3	6	9	
	Mažas	2	2	4	6	
	Labai mažas	1	1	2	3	
			1	2	3	
			Maža	Vidutinė	Didelė	
			Tikimybė			

IX SKYRIUS VEIKSMAI SU RIZIKA

25. Metodikos 2 priede pateiktoje formoje valdymo priemonės suplanuojamos rizikai, kurios rizikos laipsnio balai pagal 3 lentelę yra nuo 8 iki 15, teikiant atitinkamą prioritetą: proporcingus išteklius bei pastangas. Rekomendacijos dėl rizikos valdymo priemonių pateiktos 4 lentelėje.

4 lentelė. Rekomendacijos dėl rizikos valdymo priemonių

Rizikos laipsnis	Rekomendacijos dėl valdymo priemonių
Labai maža rizika (priimtinas lygis)	Nereikalingos jokios papildomos priemonės
Maža rizika; Maža-vidutinė rizika; (priimtinas lygis)	Nereikalingos jokios papildomos rizikos mažinimo ar šalinimo priemonės, išskyrus atvejus, kai joms įgyvendinti nereikia didelių sąnaudų (laiko, finansinių išteklių ir pastangų).
Vidutinė rizika	Reikėtų nagrinėti, ar riziką galima pašalinti arba sumažinti iki priimtino lygio. Rizikos šalinimo ir / ar mažinimo priemonės turėtų būti įgyvendintos per nustatytą laikotarpį.
Didelė rizika	Reikėtų užtikrinti, kad būtų nustatytos rizikos šalinimo ir / ar mažinimo

Rizikos laipsnis	Rekomendacijos dėl valdymo priemonių
	priemonės. Šios priemonės turi būti pradedamos vykdyti nedelsiant ir įgyvendintos per nustatytą laikotarpį teikiant aukštą prioritetą.
Labai didelė rizika	Būtina iš esmės pagerinti rizikos šalinimo ir / ar mažinimo priemonės, kad rizika būtų sumažinta iki priimtino lygio. Šios priemonės turi būti pradedamos vykdyti nedelsiant ir įgyvendintos per nustatytą laikotarpį teikiant aukščiausią prioritetą.

26. Priklausomai nuo rizikos pobūdžio ir srities, galima taikyti įvairias priemones bei priimti įvairius sprendimus:

26.1. siekiant išvengti rizikos, priimamas sprendimas nepradėti veiklos arba veikla tęsiama, tačiau tokiu atveju rizika išlieka arba net didėja (tais atvejais, kai veiklos negalima nevykdyti);

26.2. šalinamas rizikos šaltinis;

26.3. keičiama rizikos pasireiškimo tikimybė ir (arba) pasekmės (poveikis);

26.4. rizika pasidalinama su trečiosiomis šalimis (pavyzdžiui, draudžiant ar perkant tam tikras paslaugas);

26.5. rizika eskaluojama aukštesniam valdymo lygmeniui (vadovybei, steigėjui, kitai institucijai, kuri turi galią priimti sprendimus);

26.6. rizika sąmoningai prisiimama.

27. Pasirenkant tinkamiausią rizikos mažinimo / šalinimo būdą, reikia įvertinti, kokie išteklių bus reikalingi šiems veiksams atlikti, koks bus išlaidų ir gautos naudos balansas. Sprendimai taip pat turėtų apimti veiksmus su tokiomis rizikomis, kurių mažinimas / šalinimas gali būti nepateisinamas dėl ekonominių priežasčių, pvz., rizika, galinti sukelti dideles neigiamas pasekmes, tačiau jos tikimybė yra labai maža.

28. Rizikos šalinimui / mažinimui gali būti pasirenkama viena ar kelios priemonės. Galima taikyti kombinaciją įvairių priemonių, kurios turės poveikį kelioms nustatytoms rizikoms – kiekvienu atveju gali būti elgiama individualiai. Numatant priemones, taip pat turi būti atsižvelgta ir į suinteresuotųjų šalių poreikius.

X SKYRIUS PRR VALDYMAS

PIRMASIS SKIRSNIS PRR NUSTATYMO PROCESAS

29. Rizikos identifikavimas:

29.1. Kiekvienai identifikuotai reikšmingai rizikai, kurios rizikos laipsnis pagal Metodiką yra 8 ir daugiau, turi būti nustatytas bent vienas PRR.

29.2. Rizikos koordinatorius kartu su procesų savininkais užtikrina PRR nustatymą.

30. PRR išrinkimas:

30.1. PRR turi atitikti šiuos kriterijus (*angl. S.M.A.R.T.*):

- Matuojamumas: galimybė išreikšti kiekybine ar aiškia kokybine reikšme;
- Aktualumas: tiesioginis ryšys su identifikuota rizika;
- Prognozavimo galimybė: gebėjimas iš anksto perspėti apie rizikos lygio didėjimą;
- Efektyvumas: duomenų rinkimo nauda viršija kaštus;
- Patikimumas: pagrįstas faktiniais duomenimis.

30.2. Iš daugybės pasiūlytų ir galimų PRR pasirenkami tokie, kurie labiausiai atitinka S.M.A.R.T. principus (kurie surenka daugiau S.M.A.R.T. kriterijų, nes būtent šie parametrai parodo tinkamiausius PRR).

31. PRR apibrėžimas:

31.1. Kiekvienam PRR turi būti nustatyta:

- PRR pavadinimas;
- Matavimo vienetai;
- Skaičiavimo formulė ar metodas;
- Duomenų šaltiniai;
- Stebėjimo dažnumas;
- Atsakingas asmuo;
- Tolerancijos ribos (žalia, geltona, raudona zonos);
- Veiksmai pagal skirtingas tolerancijos zonas.

ANTRASIS SKIRSNIS PRR KATEGORIJS

32. Pagal stebėjimo laiką:

32.1. Ankstyvojo perspėjimo rodikliai;

32.2. Dabarties rizikos rodikliai;

32.3. Istoriniai rizikos rodikliai.

33. Pagal rizikos tipus:

33.1. Strateginės rizikos rodikliai;

33.2. Operacinės rizikos rodikliai;

33.3. Finansinės rizikos rodikliai;

33.4. Atitikties rizikos rodikliai;

33.5. Reputacinės rizikos rodikliai.

TREČIASIS SKIRSNIS PRR TOLERANCIJOS RIBŲ NUSTATYMAS

34. Kiekvienam PRR nustatomos šios tolerancijos ribos, kurios susietos su Metodikoje nurodytais rizikos laipsniais:

34.1. **Žalia zona** (priimtinas rizikos lygis) – atitinka rizikos lygį nuo 1 iki 4 balo pagal ESSC rizikos laipsnio skalę:

- 1 balas – labai maža rizika
- 2-4 balai – maža arba maža-vidutinė rizika
- Šioje zonoje vykdomas normalus veiklos tęstinumas be papildomų intervencijų

34.2. **Geltona zona** (vidutinis rizikos lygis) – atitinka rizikos lygį nuo 5 iki 9 balų pagal ESSC rizikos laipsnio skalę:

- 5-6 balai – vidutinė rizika su mažesniu poveikiu
- 7-9 balai – vidutinė rizika su didesniu poveikiu
- Šioje zonoje reikalingas padidėjęs dėmesys ir rekomenduojami prevenciniai veiksmai

34.3. **Raudona zona** (nepriimtinas rizikos lygis) – atitinka rizikos lygį nuo 10 iki 15 balų pagal ESSC rizikos laipsnio skalę:

- 10-12 balai – didelė rizika
- 15 balai – labai didelė rizika
- Šioje zonoje reikalingi neatidėliotini korekciniai veiksmai ir aukščiausio prioriteto dėmesys

35. Tolerancijos ribos nustatomos remiantis:

35.1. Istoriniais duomenimis ir jų tendencijų analize;

- 35.2. Ekspertiniu vertinimu, įtraukiant atitinkamos srities specialistus;
 - 35.3. Galiojančių teisės aktų reikalavimais;
 - 35.4. Gerąją rizikos valdymo praktika ir sektoriaus standartais;
 - 35.5. ESSC rizikos apetitu, kuris apibrėžia ESSC pasirengimą priimti riziką;
 - 35.6. PRR skaičiavimo rezultatai ir jų analizė tiesiogiai naudojami rizikos vertinimo procese, atliekamame pagal Metodikos VIII skyrių „Rizikos vertinimas“;
 - 35.7. Tolerancijos ribos turi būti reguliariai peržiūrimos ir, jei reikia, koreguojamos, atsižvelgiant į besikeičiančią situaciją ir naujus duomenis.
36. Kai PRR reikšmė patenka į geltoną arba raudoną zoną, rizikos valdymo priemonės nustatomos vadovaujantis Metodikos IX skyriumi „Veiksmai su rizika“.

XI SKYRIUS

VEIKSMAI PAGAL PRR REZULTATUS

37. Žalia zona (priimtinas rizikos lygis):

37.1. Tęsiama įprasta stebėseną.

38. Geltona zona (vidutinis rizikos lygis):

38.1. Dažnesnė stebėseną;

38.2. Prevencinių priemonių planavimas;

38.3. Ataskaita rizikos koordinatoriui.

39. Raudona zona (nepriimtinas rizikos lygis):

39.1. Neatidėliotinas pranešimas ESSC vadovybei;

39.2. Korekcinį veiksmų plano sudarymas ir įgyvendinimas;

39.3. Reguliari stebėseną iki grįžimo į žalią arba geltoną zoną.

XII SKYRIUS

STEBĖSENA, PERŽIŪRA, ATASKAITOS IR TOBULINIMAS

40. Įgyvendinus rizikos valdymo priemones bei ne rečiau kaip kartą metuose gruodžio–sausio mėnesiais proceso savininkas / jo paskirtas darbuotojas stebi ir analizuoja, atlieka pakartotinį rizikos įvertinimą, taip patikrindamas įgyvendintų priemonių rezultatyvumą: nustatoma, ar pasikeitė ir kaip pasikeitė rizikos laipsnis (ar rizika sumažėjo / tapo priimtina), jei rizikos laipsnis nepriimtinas – parenkamos naujos arba patikslinamos esamos priemonės rizikai valdyti, įskaitant atsakingus darbuotojus bei terminus, ir įvertinamas šių priemonių rezultatyvumas.

41. Procesų rizikos sąrašas peržiūrimas ne rečiau kaip kartą metuose, gruodžio–sausio mėnesiais. Prireikus rizikos peržiūrą galima atlikti bet kuriuo metu, atsižvelgiant į pasikeitusį kontekstą, procesus ir kitas svarbias aplinkybes.

42. Rizikos valdymo proceso peržiūrą atlieka proceso savininkas, jo paskirtas darbuotojas arba darbuotojų grupė.

43. PRR duomenų rinkimas:

43.1. Už PRR duomenų rinkimą atsakingas procesų savininkas arba jo paskirtas darbuotojas;

43.2. Duomenys renkami pagal nustatytą dažnumą (kasdien, kas savaitę, kas mėnesį, kas ketvirtį).

44. PRR analizė:

44.1. PRR reikšmių pokyčių analizė;

44.2. Tolerancijos ribų pažeidimų fiksavimas;

44.3. Tendencijų analizė.

45. PRR ataskaitų teikimas:

45.1. Procesų savininkai teikia PRR ataskaitas rizikos koordinatoriui pagal nustatytą dažnumą, bet ne rečiau kaip kartą per ketvirtį;

- 45.2. Rizikos koordinatorius konsoliduoja PRR ataskaitas ir teikia ESSC direktoriui ne rečiau kaip kartą per ketvirtį;
- 45.3. Neatidėliotinai pranešama apie PRR reikšmes, patenkančias į raudoną zoną.
46. PRR sistema peržiūrima ne rečiau kaip kartą per metus arba:
- 46.1. Pasikeitus ESSC rizikos profilyui;
- 46.2. Pasikeitus teisės aktams;
- 46.3. Nustačius PRR sistemos neefektyvumą.
47. PRR sistemos tobulinimą koordinuoja rizikos koordinatorius.

XIII SKYRIUS

ATSKAITOMYBĖ IR ATSAKOMYBĖ

48. Procesų savininkai, struktūrinių padalinių vadovai ir atsakingų sričių darbuotojai:
- 48.1. pagal poreikį bei ne rečiau kaip kas ketvirtį, ne vėliau kaip per 5 d. d. nuo ketvirčio pabaigos, teikia informaciją rizikos koordinatoriui apie rizikos valdymą: apie numatytą rizikos valdymo priemonių įgyvendinimo eigą, rizikos laipsnio pokyčius, naują riziką;
- 48.2. užtikrina tinkamą PRR identifikavimą savo procesuose;
- 48.3. organizuoja PRR duomenų rinkimą ir analizę;
- 48.4. teikia PRR ataskaitas;
- 48.5. inicijuoja veiksmus pagal PRR rezultatus.
49. Rizikos koordinatorius:
- 49.1. pagal poreikį bei ne rečiau kaip kas ketvirtį, ne vėliau kaip per 10 d. d. nuo ketvirčio pabaigos, ESSC direktoriui teikia apibendrintą informaciją apie pagrindinių ESSC rizikos valdymo priemonių įgyvendinimo būklę, rizikos laipsnio pokyčius, naują riziką (kurios rizikos laipsnio balai atitinka Metodikos 24 p.).
- 49.2. koordinuoja PRR nustatymą ir stebėseną;
- 49.3. konsoliduoja ir analizuoja PRR ataskaitas;
- 49.4. teikia pasiūlymus dėl PRR sistemos tobulinimo;
- 49.5. užtikrina PRR stebėsenos rezultatų integraciją į bendrą rizikos valdymo procesą, vadovaujantis Metodikos XII skyriumi „Stebėseną, peržiūrą, ataskaitas ir tobulinimą“.
50. ESSC direktorius priima sprendimus dėl veiksmų, kai PRR patenka į raudoną zoną.

XIV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

51. Metodikos 6 priede pateikiama kryžminė lentelė, nurodanti ryšį tarp PRR tolerancijos zonų ir šioje metodikoje apibrėžtų rizikos laipsnių bei rekomenduojamų veiksmų pagal skirtingus rizikos lygius.
52. Metodika tvirtinama, keičiama ir pripažįstama netekusi galios ESSC direktoriaus įsakymu.
53. Su patvirtinta Metodika supažindinami visi ESSC darbuotojai.
54. Patvirtinta Metodika viešinama ESSC interneto svetainėje.
55. Metodika ne rečiau kaip kartą per metus turi būti peržiūrima, patikslinama, atnaujinama ir (ar) tobulinama siekiant užtikrinti metodikos aktualumą ir atitiktį gerosioms rizikų valdymo praktikoms bei ESSC poreikiams.
56. Už Metodikos atnaujinimą atsakingas Rizikos koordinatorius. Pasiūlymus ir rekomendacijas dėl metodikos tobulinimo gali teikti procesų savininkai, struktūrinių padalinių vadovai ir atsakingų sričių darbuotojai, kurie vadovaujami šia metodika.

**PAGALBINIS RIZIKOS SĄRAŠAS IDENTIFIKUOJANT SVEIKATOS APSAUGOS
MINISTERIJOS EKSTREMALIŲ SVEIKATAI SITUACIJŲ CENTRO RIZIKĄ**

Eil. Nr.	Sritys	Rizika	Rizikos rūšys
1.	Vadovybiniai bei pagrindiniai procesai (pagal bendrą ESSC veiklos procesų žemėlapi)	Nevykdomi ESSC planai, nepasiekti tikslai, suplanuoti rezultatai, rodiklių siektinos reikšmės	Strateginė, finansinė, reputacinė
2.		Nekokybiška prevencija ir stebėseną – stebimų APSĮ skaičiui išaugus 20 kartų (apimant ir privatų sektorių)	Veiklos
3.		Nesavalaikis procesų vykdymas dėl APSĮ ar kitų suinteresuotųjų šalių neaktyvumo	Veiklos, finansinė
4.		Tiekimo vėlavimai	Tiekėjų (teikėjų) valdymo, teisinė, finansinė
5.		Neužtikrinta tinkama logistika	Veiklos, tiekėjų (teikėjų) valdymo, teisinė, finansinė
6.		Įvykiai ir grėsmės, neleidžiantys užtikrinti tinkamų vakcinų ar kitų atsargų laikymo sąlygų	Kitų išteklių valdymo, finansinė, reputacinė
7.		Neinventorizuotos atsargos ir kitas turtas, atsargų ar kito turto neatsekamumas	Kitų išteklių valdymo, finansinė
8.		Neefektyvūs pagrindiniai veiklos procesai (pavyzdžiui, turintys reikšmingų „butelio kakliukų“)	Veiklos, finansinė
9.		Kritinių procesų žingsnių neatlikimas ar netinkamas atlikimas, vėlavimas, reikalavimų nevykdymas	Veiklos, teisinė, finansinė, reputacinė
10.		Prarasta vaistų didmeninio platinimo licencija geros vaistų platinimo praktikos srityje	Veiklos, teisinė, finansinė
11.		Parengtos projektinės ir techninės dokumentacijos neatitikimai ir klaidos	Veiklos, teisinė, finansinė
12.		Netinkamai įgyvendinami (valdomi) projektai	Veiklos, teisinė
13.		Neužtikrinamas projektų rezultatų tęstinumas	Veiklos, finansinė
14.		Perteklinių funkcijų vykdymo iš centrinės valdžios delegavimas	Strateginė, veiklos, teisinė
15.		ESSC veiklos sutrikdymas reorganizuojant centrinės valdžios sprendimu	Strateginė
16.		Netikslūs arba nevykdomi rinkos tyrimai ir	Veiklos, finansinė

Eil. Nr.	Sritys	Rizika	Rizikos rūšys
		rinkos konsultacijos organizuojant viešuosius pirkimus	
17.		Netinkamai suplanuotas pirkimų biudžetas	Finansinė
18.		Kainų infliacija	Finansinė
19.		Netiksliai parengtos pirkimų sąlygos, įskaitant technines specifikacijas	Veiklos, teisinė, finansinė
20.		Neužtikrinta sąžininga ir efektyvi tiekėjų konkurencija pirkimuose	Veiklos, teisinė, finansinė
21.		Nutraukti, neįvykę pirkimai, pakartotinai skelbiami pirkimai (dėl klaidų, negavus nei vieno pasiūlymo ir kt.)	Veiklos
22.		Neišnaudotos įslaptintų pirkimų galimybės	Veiklos
23.		Neteisingai parenkamas pirkimo būdas	Veiklos, teisinė
24.		Neracionalūs ir neproporcingi reikalavimai pirkimo sąlygose	Veiklos, teisinė, finansinė
25.		Per ilgos pirkimų procedūros ir per trumpi sutarties įvykdymo terminai pagal pirkimo objekto sudėtingumą	Veiklos, teisinė, finansinė
26.		Neišnaudojamos derybų su tiekėjais galimybės dėl palankesnių sąlygų (pasiūlymo kainos sumažinimo ir kt.)	Veiklos, finansinė
27.		Tiekėjų pretenzijos	Veiklos, teisinė, finansinė
28.		Nekokybiškų paslaugų, prekių, darbų įsigijimas	Tiekėjų (teikėjų) valdymo, sutartinė, finansinė, reputacinė
29.		Įsigytų paslaugų, prekių, darbų nepanaudojimas, tęstinumo neužtikrinimas, neintegravimas į veiklą	Veiklos, finansinė
30.		Įsigytos paslaugos, prekės, darbai neatitinka žaliųjų pirkimų kriterijų	Aplinkosauginė
31.		Nekokybiškai tiekėjų įgyvendinamos sutartys	Tiekėjų (teikėjų) valdymo, sutartinė, finansinė
32.		Taikomos sankcijos, teismai, ginčai, baudos, pretenzijos, delspinigiai, nutrauktos sutartys	Finansinė, teisinė, sutartinė, reputacinė
33.	Dokumentuotos informacijos valdymas	Bendrojo duomenų apsaugos reglamento pažeidimas	Teisinė, sutartinė, reputacinė, finansinė
34.		Neatnaujinti vidiniai teisės aktai, pasikeitus išoriniam teisiniam reglamentavimui	Veiklos, teisinė, sutartinė, finansinė
35.		Suinteresuotųjų šalių klaidingai pateikti duomenys	Veiklos, teisinė, sutartinė, finansinė
36.		Nesavalaikis ataskaitų ir kt. informacijos pateikimas	Veiklos

Eil . Nr.	Sritys	Rizika	Rizikos rūšys
37.		LRV ir ministerijų keičiamos ataskaitų formos ir terminai, reikalavimai informacijai	Veiklos
38.		Išorinių šalių (žiniasklaidos, nuomonės formuotojų, įtakingų visuomenininkų ir kt.) kėsintis į ESSC valdomą informaciją su tikslu pakenkti ESSC reputacijai, iššaukti sensacijas	Reputacinė
39.		Išorinių šalių (žiniasklaidos, nuomonės formuotojų, įtakingų visuomenininkų ir kt.) teigiamas dėmesys, sąlygojantis papildomą krūvį darbuotojams, galintis daryti įtaką tiesioginių funkcijų vykdymo kokybei ir terminams	Veiklos, finansinė
40.		Suvestinių vidinių (lokalinių) teisės aktų redakcijų trūkumas	Teisinė
41.		Neperėjimas prie pilno el. dokumentų valdymo, naudojant popierių veikloje (švaistymai taikant elementus: fizinius parašus, spausdinimą, skenavimą, fizinį saugojimą, archyvavimą, naikinimą)	Aplinkosauginė, kitų išteklių valdymo
42.	Personalo valdymas	Nekonkurencingas darbo užmokestis	Žmogiškųjų išteklių valdymo, socialinė
43.		Motyvacinės sistemos neefektyvumas	Žmogiškųjų išteklių valdymo, socialinė
44.		Kvalifikuotų darbuotojų trūkumas	Žmogiškųjų išteklių valdymo, finansinė
45.		Konkursų užimti laisvas pareigas neįvykimas arba tinkamų kandidatų atrankoje nedalyvavimas	Žmogiškųjų išteklių valdymo, veiklos
46.		Per didelis darbo krūvis ir perdegimas	Žmogiškųjų išteklių valdymo, socialinė
47.		Netinkamas įvedimas ir adaptacija, priėmus naują darbuotoją	Žmogiškųjų išteklių valdymo
48.		Darbuotojų kompetencijos trūkumas	Žmogiškųjų išteklių valdymo, reputacinė, finansinė
49.		Per didelė darbuotojų kaita	Žmogiškųjų išteklių valdymo, reputacinė, finansinė
50.		Procesų trikdžiai dėl atsakingo darbuotojo atostogų meto ar ligos, įskaitant profesines ligas	Žmogiškųjų išteklių valdymo, veiklos, socialinė
51.		Talentų ir pamainos ugdyimas	Žmogiškųjų išteklių valdymo
52.		Komunikacijos trūkumas tarp padalinių ir darbuotojų	Veiklos, žmogiškųjų išteklių valdymo, kitų išteklių valdymo (informacijos)
53.		Darbuotojai neapmokyti, kaip saugiai atlikti	Žmogiškųjų išteklių

Eil. Nr.	Sritys	Rizika	Rizikos rūšys
		vieną ar kitą pavestą darbą	valdymo
54.		Darbo vietos neatitinka saugos reikalavimų, nelaimingi atsitikimai darbe, incidentai ir įvykiai, susiję su darbuotojų sauga ir sveikata	Saugumo, reputacinė, teisinė, sutartinė, finansinė, socialinė
55.		Nustatytos tvarkos pažeidimai	Teisinė, veiklos, finansinė
56.		Interesų konfliktai	Teisinė, veiklos, reputacinė
57.		Pasinaudojimas tarnybine padėtimi	Teisinė, veiklos, reputacinė
58.		Bendradarbiavimo su Nacionaliniu bendrųjų funkcijų centru trikdžiai	Veiklos, žmogiškųjų išteklių valdymo, sutartinė
59.		Nepagrįsti atleidimai, išpėjimai, nuobaudos	Teisinė, finansinė, reputacinė, sutartinė, socialinė
60.		Neefektyvi studentų praktika	Žmogiškųjų išteklių valdymo, veiklos
61.	Materialinių (transportas, pastatai, statiniai ir kt.	Nesklandus duomenų perkėlimas iš senos dokumentų valdymo sistemos „Kontora“ į centralizuotą DBSIS bei tarp senos ir naujos sandėlių valdymo įrankių	Technologinė, veiklos, finansinė, saugumo
62.	infrastruktūriniai ištekliai, IT/IS) išteklų	Neefektyvus bendradarbiavimas su IVPK, KVTC	Technologinė, veiklos, finansinė, saugumo
63.	valdymas	Darbo vietos neaprūpintos / nepakankamai aprūpintos tinkama kompiuterine, technine ar programine įranga, kitomis darbo priemonėmis	Technologinė, kitų išteklių valdymo, saugumo
64.		Darbuotojai nemoka / nepakankamai moka naudotis reikiama kompiuterine, technine ar programine įranga, kitomis darbo priemonėmis	Technologinė, žmogiškųjų išteklių valdymo, saugumo, finansinė
65.		Nepakankamas duomenų saugumas	Saugumo, technologinė, finansinė, sutartinė, teisinė, tiekėjų (teikėjų) valdymo
66.		Neteisėtas (kenksmingas ar atsitiktinis) informacijos atskleidimas, pakeitimas arba sunaikinimas	Saugumo, technologinė, finansinė, sutartinė, teisinė, tiekėjų (teikėjų) valdymo
67.		Netyčinės klaidos ir aplaidumas	Žmogiškųjų išteklių valdymo, saugumo, finansinė, teisinė
68.		IT sutrikimai dėl stichinių ar žmogaus sukeltų nelaimių	Technologinė, saugumo, finansinė, veiklos
69.		Išorinių IS ir duomenų bazių, registrų	Technologinė,

Eil. Nr.	Sritys	Rizika	Rizikos rūšys
		neprieinamumas	veiklos
70.		Nesugebėjimas tinkamai prižiūrėti IT sistemą	Žmogiškųjų išteklių valdymo, kitų išteklių valdymo, tiekėjų (teikėjų) valdymo
71.		Poreikių neatitinkanti pastatų, patalpų būklė	Kitų išteklių valdymo, saugumo, finansinė, socialinė
72.		Techniškai netvarkinga įranga	Kitų išteklių valdymo, technologinė, saugumo, veiklos, finansinė
73.		Veiklos skaitmenizavimo, automatizavimo sprendimų neefektyvumas arba nepakankamumas	Technologinė, saugumo, veiklos, finansinė
74.		Dirbtinio intelekto sprendimų nepatikimumas	Technologinė, saugumo, veiklos, finansinė
75.		Skirtingų IS ir IT priemonių tarpusavio nesuderinamumas arba sudėtingos integracijos	Technologinė, saugumo, veiklos, finansinė
76.		Įrangai neatlikti privalomieji patikrinimai	Kitų išteklių valdymo
77.		Atsarginių (rezervinių) kopijų darymo sutrikimai	Saugumo, technologinė, veiklos
78.		Įrangą prižiūri neįgalios organizacijos	Tiekėjų (teikėjų) valdymas, teisinė, finansinė
79.		Nuotolinis darbas ir su juo iškilę iššūkiai (prastas interneto ryšys, komunikacija)	Veiklos, technologinė, saugumo
80.		Vagystės iš sandėlių ar kitų patalpų	Saugumo, technologinė, kitų išteklių valdymo, teisinė, finansinė, veiklos
81.		Patalpų, įrangos, atsargų užliejimas, gaisras, dalinis ar pilnas sunaikinimas, praradimas	Saugumo, technologinė, kitų išteklių valdymo
82.		Kibernetinės atakos sutrikdančios IT ūkį ir informacines sistemas	Saugumo, technologinė, finansinė, veiklos
83.	Finansinių išteklių valdymas	Nepakankamas finansavimas	Finansinė, veiklos, strateginė
84.		Apskaitos standartų nevykdymas	Teisinė, veiklos
85.		Finansinių ataskaitų ir kitų dokumentų klaidos	Žmogiškųjų išteklių valdymo, veiklos,

Eil . Nr.	Sritys	Rizika	Rizikos rūšys
			finansinė
86.		Komunikacijos stoka su NBFC, kuris vykdo apskaitą	Veiklos, žmogiškųjų išteklių valdymo
87.		NBFC apskaitos darbuotojų neatidumas, registruojant ūkines operacijas, vykdant finansinius pavedimus (klaidingai pateikti duomenys mokėjimo pavedime)	Žmogiškųjų išteklių valdymo, finansinė, veiklos
88.		Įsipareigojimų nevykdymas	Sutartinė, teisinė
89.		Skolos, delspinigiai	Finansinė, veiklos
90.		Sukčiavimai	Žmogiškųjų išteklių valdymo, veiklos, reputacinė
91.		Netinkamas finansų planavimas	Strateginė, veiklos
92.		Neužtikrinamas lėšų panaudojimo pagrįstumas	Veiklos, teisinė, reputacinė
93.		Finansinių įstaigų, kuriose ESSC laiko lėšas, bankrotas	Finansinė, veiklos, teisinė

RIZIKOS SĄVOKŲ KONCEPCIJA

Rizika – neapibrėžtumo poveikis organizacijos tikslams ir uždaviniams: rizikos šaltinio, potencialaus įvykio, įvykio pasekmių ir įvykio pasekmių tikėtino visuma:			
1. Ateityje galinti įvykti rizika (pasireiškimo tikimybė turi neapibrėžtumų). Dažniau veiksmai rizikos valdymui yra prevenciniai	Rizikos priežastis arba šaltinis . Pradinę riziką (šaltinį) galima identifikuoti „5 kodėl“ metodu	Įvykis – aplinkybių derinys arba pokytis (pasireiškusios rizikos arba tikėtinos rizikos)	Įvykio sukeltos pasekmės ir neigiamas poveikis (nuostoliai, tikslų nepasiekimas, nauja rizika ir kt.)
2. Pasireiškusi rizika – faktinė problema: pasikartojanti ir galinti pasikartoti, galinti iššaukti naują riziką ar pasekmių. Dažniau veiksmai rizikos valdymui yra korekciniai, koregavimo (orientuoti į kovą su pasekmėmis ir pan.)			
			
Veiksmai su rizika:	Eliminuojama priežastis arba šaltinis	Keičiama įvykio tikimybė	Keičiamos pasekmės ir poveikis
	Nepradedama veikla (vengimas)		
	Perkėlimas (tretiesiems asmenims, draudimas ir kt.)		
	Rizikos prisiėmimas		

Sveikatos apsaugos ministerijos
 Ekstremalių sveikatai situacijų centro
 rizikos ir pagrindinių rizikos rodiklių
 metodikos
 4 priedas

PRR REGISTRO FORMA

Rizikos ID	Rizikos pavadinimas	PRR pavadinimas	Matavimo vienetas	Skaiciavimo metodas	Stebėjimo dažnumas	Žalia zona	Geltona zona	Raudona zona	Atsakingas asmuo	Veiksmai pagal zonas

Sveikatos apsaugos ministerijos
Ekstremalių sveikatai situacijų centro
rizikos ir pagrindinių rizikos rodiklių
metodikos
5 priedas

PRR ATASKAITOS FORMA

Rizikos ID	PRR pavadinimas	Praėjusio periodo reikšmė	Dabartinio periodo reikšmė	Pokytis	Zona	Pastabos ir veiksmai

PRR PAVYZDŽIAI PAGAL RIZIKOS KATEGORIJAS

Rizikos kategorija	PRR pavyzdžiai
Strateginė rizika	- Strateginių projektų vėlavimo procentas - Strateginių tikslų pasiekimo procentas - Strateginės partnerystės neefektyvumo rodiklis
Operacinė rizika	- Proceso efektyvumo rodikliai - Incidentų skaičius - Sistemos prastovų trukmė - Darbuotojų kaitos rodiklis
Finansinė rizika	- Biudžeto vykdymo nukrypimo procentas - Finansinių įsipareigojimų nevykdymo atvejų skaičius - Išlaidų efektyvumo rodiklis
Atitikties rizika	- Teisės aktų pažeidimų skaičius - Atitikties auditų rezultatai - Teisminių ginčų skaičius
Reputacinė rizika	- Neigiamų paminėjimų žiniasklaidoje skaičius - Suinteresuotųjų šalių pasitenkinimo indeksas - Skundų skaičius

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS EKSTREMALIŲ SVEIKATAI SITUACIJŲ CENTRO RIZIKOS SĄRAŠAS IR RIZIKOS VALDymo PRIEMONIŲ PLANAS

IDENTIFIKAVIMAS			ANALIZĖ IR ĮVERTINIMAS			VEIKSMAI SU RIZIKA				
Nr.	Procesų grupė / procesas / subprocesas / proceso žingsnis	Rizika	Poveikis: 1 - labai mažas <...> 5 - labai didelis	Tikimybė: 1 - maža 2 - vidutinė 3 - didelė	Rizikos laipsnis: 1 - labai maža rizika <...> 15 - labai didelė rizika	Rizikos valdymo priemonės	Atsakingas darbuotojas	Įgyvendinimo terminas	Įvykdymo statusas	Pastabos ir komentarai
		Kas gali įvykti pasireiškus rizikos veiksniai						Rutininėms / nuolat taikomoms priemonėms nerasoma		Esant galimybei įvertinama rizikos valdymo priemonės įgyvendinimo kaina finansine išraiška, pateikiami kiti aktualūs komentarai
1					0					
2					0					
3					0					
4					0					
5					0					
6					0					
7					0					
8					0					
9					0					
10					0					
11					0					
12					0					
13					0					
14					0					
15					0					
16					0					
17					0					
18					0					
19					0					
20					0					
21					0					
22					0					
23					0					
24					0					
25					0					
26					0					
27					0					
28					0					
29					0					
30					0					

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTE

IDENTIFIKAVIMAS		
Nr.	Procesų grupė / procesas / subprocesas / proceso žingsnis	Rizika
		<i>Kas gali įvykti pasireiškus rizikos veiksniai</i>
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		
28		
29		
30		
31		
32		
33		
34		
35		

36		
37		
38		
39		
40		
41		
42		
43		
44		
45		
46		
47		
48		
49		
50		
51		
52		
53		
54		
55		
56		
57		
58		
59		
60		
61		
62		
63		
64		
65		
66		
67		
68		
69		
70		
71		
72		
73		
74		
75		
76		
77		
78		
79		
80		
81		
82		
83		
84		
85		
86		

87		
88		
89		
90		
91		
92		
93		
94		
95		
96		
97		
98		
99		
100		
101		
102		
103		
104		
105		
106		
107		
108		
109		
110		
111		
112		
113		
114		
115		
116		
117		
118		
119		
120		
121		
122		
123		
124		
125		
126		
127		
128		
129		
130		
131		
132		
133		
134		
135		
136		
137		

138		
139		
140		
141		
142		
143		
144		
145		
146		
147		
148		
149		
150		
151		
152		
153		
154		
155		
156		
157		
158		
159		
160		
161		
162		
163		
164		
165		
166		
167		
168		
169		
170		
171		
172		
173		
174		
175		
176		
177		
178		
179		
180		
181		
182		
183		
184		
185		
186		
187		
188		

189		
190		
191		
192		
193		
194		
195		
196		
197		
198		
199		
200		
201		
202		
203		
204		
205		
206		
207		
208		
209		
210		
211		
212		
213		
214		
215		
216		
217		
218		
219		
220		
221		
222		
223		
224		
225		
226		
227		
228		
229		
230		
231		
232		
233		
234		
235		
236		
237		
238		
239		

240		
241		
242		
243		
244		
245		
246		
247		
248		
249		
250		
251		
252		
253		
254		
255		
256		
257		
258		
259		
260		
261		
262		
263		
264		
265		
266		
267		
268		
269		
270		
271		
272		
273		
274		
275		
276		
277		
278		
279		
280		
281		
282		
283		
284		
285		
286		
287		
288		
289		
290		

291		
292		
293		
294		
295		
296		
297		
298		
299		
300		

TRIJOS EKSTREMALIŲ SVEIKATAI SITUACIJŲ CENTRO RIZIKOS SĄRAŠAS

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ŠAS IR RIZIKOS VALDYMO PRIEMONIŲ PLANAS

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

isterijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro
ndinių rizikos rodiklių valdymo metodikos

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras 191349831, Kaunas, M. K. Čiurlionio g. 23, LT-44356
Dokumento pavadinimas (antraštė)	ISAKYMAS „DĖL SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS EKSTREMALIŲ SVEIKATAI SITUACIJŲ CENTRO DIREKTORIAUS 2022 M. GRUODŽIO 21 D. ĮSAKYMO NR. V-101 „DĖL SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS EKSTREMALIŲ SVEIKATAI SITUACIJŲ CENTRO VIDAUS KONTROLĖS POLITIKOS PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-09-09 Nr. V-73
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Audronė Sviklaitė, Direktorius
Sertifikatas išduotas	AUDRONĖ SVIKLAITĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-09-08 14:05:15 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-X-L
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-09-08 14:05:31 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	SK ID Solutions EID-Q 2021E, SK ID Solutions AS EE
Sertifikato galiojimo laikas	2025-03-05 11:00:35 – 2030-03-05 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2025-05-16 11:31:08 iki 2028-05-15 11:31:08
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	2
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DBSIS, versija 3.5.85.4
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-09-11 18:01:30)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-09-11 18:01:30 DBSIS